

Sygn. akt VIII U 323/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Dominika Smyrak

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2014 r. w Gliwicach

sprawy D. Z., (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania D. Z., (...) Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 7 stycznia 2014 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 323/14

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 7 stycznia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że D. Z. od 1 sierpnia 2013 roku nie podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia jako pracownik u płatnika składek – (...) Sp. z o.o.

W uzasadnieniu decyzji ZUS zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej pomiędzy (...) Sp. z o.o. W ocenie organu rentowego umowa o pracę nie odpowiada warunkom przewidzianym przez Kodeks pracy ponieważ brak pracowniczego podporządkowania. Wynika to z tego, iż D. Z. posiada 99 % udziałów w spółce i w tej sytuacji jako pracownik podlegał sam sobie. Organ rentowy wskazał także, że zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych nastąpiło 1 sierpnia 2013 roku, a niezdolność do pracy powstała 2 września 2013 roku.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył D. Z. oraz (...) Sp. z o.o. domagając się jej zmiany przez uchylene decyzji. W uzasadnieniu wskazano, że Kodeks pracy nie zawiera zakazu zawarcia umowy o pracę pomiędzy członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółką.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony D. Z. urodził się (...). Posiada wykształcenie wyższe – ukończył Akademię (...) w K. w 1984 roku. Ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu:

- od 4 sierpnia 1977 roku do 25 lutego 1978 roku w P. Fabryce (...) w K.,
- od 20 listopada 1983 roku do 31 stycznia 1984 roku – prowadził działalność gospodarczą,
- od 1 lutego 1985 roku do 23 września 1987 roku – w Spółdzielni Pracy Usług (...) w G.,
- od 3 listopada 1987 roku do 31 sierpnia 1988 roku – umowa agencyjna z (...) w D.,
- od 1989 roku do 2008 roku – przebywał w USA, nie przedstawił dowodów zatrudnienia,
- od 1 czerwca 2008 roku do 31 lipca 2013 roku – prowadził działalność gospodarczą.

W dniu 1 sierpnia 2013 roku D. Z. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez (...) Sp. z o.o. Za okres od 16 września 2013 roku do 30 grudnia 2013 roku wypłacono ubezpieczonemu zasiłek chorobowy.

Orzeczeniem z dnia 18 marca 2014 roku Lekarz Orzecznik ZUS stwierdził, że istnieją rokowania odzyskania zdolności do pracy i istnieją okoliczności uzasadniające przyznanie ubezpieczonemu uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego na okres 4 miesięcy od daty wyczerpania zasiłku chorobowego. Orzeczeniem z dnia 13 października 2014 roku Lekarz Orzecznik ZUS stwierdził, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy od 26 stycznia 2014 roku do 31 października 2015 roku. Decyzją z 27 listopada 2014 roku (...) Oddział w Z. przyznał D. Z. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 sierpnia 2014 roku do 31 października 2015 roku. Ubezpieczony jest niezdolny do pracy z powodu zaburzeń depresyjno-lękowych mieszanych. Z powodu depresji ubezpieczony leczy się od ponad 15 lat.

Dnia 23 maja 2013 roku pomiędzy D. Z. i W. W. została zawarta umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z § 2 umowy spółka będzie prowadziła działalność gospodarczą pod firmą (...) Sp. z o.o. Przedmiotem działalności jest transport. Zgodnie z § 9 udziały w spółce objęli udziałowcy : D. Z. 99 udziałów o wartości 9.900 zł, W. W. 1 udział o wartości 100 zł. Według § 14 organami spółki są: Zgromadzenie Wspólników, Zarząd, Rada Nadzorcza. Zgodnie z § 15 ust 2 do Zarządu mogą być powołani wspólnicy i inne osoby. Według § 15 ust 4 Zgromadzenie Wspólników powołuje Prezesa Zarządu i pozostałych członków. Mogą oni być odwołani przez Zgromadzenie Wspólników przed upływem kadencji (§ 15 ust.4). W § 18 określone zostały kompetencje Zgromadzenia Wspólników. Między innymi należy do nich: udzielanie absolutorium członkom organów spółki, połączenie spółki, przekształcenie, likwidacja, zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części. Zgromadzenie Wspólników może podejmować uchwały jeśli jest reprezentowane przez 50% kapitału zakładowego, każdy udział daje prawo do jednego głosu. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów lub większością $\frac{3}{4}$ głosów. Zgodnie z § 19 pkt c) do obowiązków Zgromadzenia Wspólników należy powoływanie i odwoływanie Członków Zarządu Spółki W § 21 zostały określone kompetencje Rady Nadzorczej. Uprawnienie do jej powołania przysługuje Zgromadzeniu Wspólników. Między innymi Rada Nadzorcza zawiesza z ważnych powodów w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu. Zgodnie z § 23 ust. 2 pierwszy rok obrotowy zaczyna się z dniem rejestracji spółki i kończy się 31 grudnia 2013 roku.

Kompetencje Zarządu zostały określone w regulaminie Zarządu Spółki (...) Sp. z o.o. Zgodnie z jej § 2 ust. 3 podstawą zatrudnienia Prezesa Zarządu może być umowa o pracę. Zawiera ją pełnomocnik powołany przez Radę Nadzorczą.

Zgodnie z § 3 ust. 2 do obowiązków Prezesa Zarządu należy wykonywanie uchwał Zgromadzenia Wspólników i Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza funkcjonuje według Regulaminu. Zgodnie z § 2 ust. 4 członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Zgromadzenie Wspólników.

Dnia 3 czerwca 2013 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę Nr 1/2013 mocą, której powołano D. Z. na Prezesa Zarządu.

Dnia 14 lipca 2013 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę Nr 7/2013 mocą, której powołała W. W. na pełnomocnika do zawierania w imieniu spółki umów o pracę z członkami Zarządu.

Dnia 1 sierpnia 2013 roku D. Z. – Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o. w imieniu, której działał pełnomocnik W. W. zawarli umowę o pracę. Zgodnie z nią ubezpieczony został zatrudniony na stanowisku Prezesa - Dyrektora Generalnego do Spraw Logistycznych. Zgodnie z pkt II ust. 1 pracownik działa samodzielnie podlega jednak zwierzchnictwu Zgromadzenia Wspólników. Według pkt VII umowa została zawarta na okres kadencji zarządu, wygasa w dniu odbycia zgromadzenia wspólników zatwierdzającego sprawozdanie Zarządu za rok obrotowy pełny.

Ubezpieczony powrócił do Polski z USA w 2008 roku. Od tego czasu prowadził wspólnie z A. R. działalność gospodarczą. Polegała ona na wykonywaniu oświetlenia ledowego na potrzeby górnictwa. Działalność gospodarcza została zawieszona. Ponieważ okresowo ubezpieczony zamieszkiwał w USA postanowił prowadzić działalność w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Ubezpieczony w 2012 roku podjął działania w celu uzyskania uprawnień do prowadzenia firmy transportowej. Latem 2013 roku spółka z o.o. rozpoczęła działalność. Polegała ona na świadczeniu usług transportowych – była właścicielem 3 pojazdów ciężarowych i przewoziła towary. Spółka współpracowała z (...). Zatrudniała 4 kierowców - w tym Ł. S.. A. R. miał zajmować się sprawami administracyjnymi, A. M., która prowadzi biuro rachunkowe - finansami, a W. W. posiadający prawo jazdy kategorii C – bazą sprzętową. Ubezpieczony wykonywał pracę w biurze przy ul. (...) w Z., wynajmowanym od kilku lat. Ubezpieczony uwzględniał zdanie A. R. w przedmiocie doboru kontrahentów, zatrudnienia sekretarki albowiem uważał, że ma on większą orientację w sytuacji gospodarczej w Polsce. D. Z. planował zakup samochodu do przewozu węgla. Pod wpływem sugestii Rady Nadzorczej odstąpił od tego zamiaru. Ubezpieczony poszukiwał klientów, rozmawiał z nimi, jeździł do kontrahentów. Usługi transportowe zaczęły być wykonywane 16 października 2013 roku – już w czasie nieobecności ubezpieczonego albowiem od 2 września 2013 roku przebywał on na zwolnieniu lekarskim. Drugi udziałowiec W. W. nie jest zatrudniony w spółce, wchodzi w skład Rady Nadzorczej. W. W. zajmuje się sprawami kierowców tj. podpisuje umowy o pracę. Sprawuje dozór techniczny nad stanem samochodów.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością / karta 7-10 /, zeznań świadków A. R. / karta 30/, Ł. S. / karta 30/, W. W. / karta 30/, odpisu z KRS odwołującej spółki / karta 36-40/, uchwały zarządu nr 1/2013 / karta 41/, uchwał Rady Nadzorczej: nr (...) / karta 46/, nr (...) / karta 47/, nr (...) / karta 48/, nr 4 / karta 49/, nr 5 / karta 50/, nr (...) / karta 51/, nr (...) / karta 52 /, nr (...) / karta 53/, nr (...) / karta 59/, nr (...) / karta 60/, nr (...) / karta 61/, nr (...) / karta 65/, nr (...) / karta 66/, nr (...) / karta 67, nr (...) / karta 75/, nr (...) / karta 76-77/, nr (...) / karta 78/, regulaminu Zarządu Spółki (...) Sp. z o.o. / karta 68-71/, Regulaminu Rady (...) Sp. z o.o. w Z. / karta 79-81/, przesłuchania stron / karta 86/

Sąd ocenił zgromadzony materiał dowodowy jako kompletny i wiarygodny, a przez to mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Sąd dał wiarę świadkom i przesłuchaniu stron poza ich twierdzeniami, w których podali, że D. Z. jako pracownik podlegał Radzie Nadzorczej. W ocenie Sądu w tym zakresie zeznania są wewnętrznie sprzeczne i nie znajdują potwierdzenia w dowodach z dokumentów. D. Z. potwierdzał w zeznaniach, że podlegał Radzie Nadzorczej, nie zgodził się ona na jego wyższe wynagrodzenie, a z drugiej strony wskazywał, że uwzględniał zdanie A. R. z uwagi na jego lepszą orientację w sytuacji gospodarczej w Polsce. Także A. R. zeznał, że przedstawiał sugestie D. Z. co do braku potrzeby zatrudniania sekretarki, co do kierunku współpracy z (...), niecelowości angażowania spółki w przewóz węgla. Przewodniczący Rady Nadzorczej - W. W. zeznał, że ubezpieczony był właścicielem Spółki, a Rada Nadzorcza była ciałem doradczym. W ocenie Sądu z zeznań tych wynika, że D. Z. uwzględniał zdanie A. R. w sprawach

Spółki ponieważ cenił jego wiedzę i doświadczenie oraz wyczucie rynku. Nie była to jednak podległość służbowa w rozumieniu przepisów prawa – ta musi wynikać z przepisu lub umowy o pracę. W ocenie Sądu brak takiego przepisu i nie wynika ona z umowy - co zostanie wyjaśnione w części poświęconej rozważaniom prawnym.

Na dowodach z dokumentów Sąd oparł się w całości ponieważ nie były one kwestionowane.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 11, poz.74 ze zm.), zwanej ustawą systemową, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy systemowej, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust. 1 - uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców - Kodeks pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 maja 2005r., sygn. akt III AUa 283/2005).

Według definicji zawartej w art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy D. Z. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik zatrudniony przez (...) Sp. z o.o. w Z. od 1 sierpnia 2013 roku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie kwestionowano możliwości nawiązywania stosunków pracy ze współnikami i członkami zarządów spółek kapitałowych, oczywiście pod warunkiem prawidłowej reprezentacji pracodawcy przy zawieraniu umów (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 1995 r., I PRN 14/95, OSNP 1995 nr 21, poz. 263; z dnia 23 stycznia 1998 r., I PKN 498/97, OSNP 1999 nr 1, poz. 8; z dnia 7 stycznia 2000 r., I PKN 404/99, OSNP 2001 nr 10, poz. 347; z dnia 9 września 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 13923 lipca 2009 r., II PK 36/09, LEX nr 533075 i z dnia 4 listopada 2009 r., I PK 106/09, LEX nr 564759), za wyjątkiem sytuacji, gdy ta sama osoba występowała w roli jedyne go współnika i prezesa jednoosobowego zarządu spółki (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995 r., II UKN 112/98, OSNP 2000 nr 2, poz. 66 i wyroki z dnia 17 grudnia 1996 r., II UK 37/96, OSNP 1997, nr 17, poz. 320; z dnia 5 lutego 1997 r., II UKN 86/96, OSNP 1997 nr 20, poz. 404; z dnia 32 września 1997 r., I PKN 276/97, OSNP 1998 nr 13, poz. 397; z dnia 2 lutego 1998 r., II UKN 112/98, OSNP 2000 nr 2, poz. 66; z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 268/00, LEX nr 551026; z dnia 9 kwietnia 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 139; z dnia 23 października 2006 r., I PK 113/06, Pr. Pracy 2007 nr 1, poz. 35). Przyczyny negocjowania istnienia między stronami stosunku pracy w tej ostatniej sytuacji tłumaczono różnymi względami: pierwotnie brakiem należytej reprezentacji podmiotu zatrudniającego przy zawieraniu umowy o pracę i występowania tej samej osoby w roli pracodawcy i

pracownika, pokrywaniem się obowiązków wynikających ze stosunku pracy z obowiązkami wspólnika spółki, wreszcie brakiem konstytutywnych cech stosunku pracy. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z umową o pracę zawartą pomiędzy Prezesem Zarządu spółki, który jest jednym z dwóch udziałowców i posiada 99% udziałów. Umowa o pracę w imieniu spółki została zawarta przez pełnomocnika Rady Nadzorczej. W ocenie Sądu reprezentacja pracodawcy była prawidłowa i czyni ona zadość wymogom z art. 210 § 1 k.s.h. Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 lipca 2009 roku, II PK 36/09. Nie przesądza to jednak o zasadności odwołania. Słusznie organ rentowy zwrócił uwagę, że podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy może osoba, którą łączy z płatnikiem stosunek wykazujący cechy stosunku pracy wynikające z przepisu art. 22 § 1 k.p.

Tak w judykaturze, jak i doktrynie prawa pracy podkreśla się, że stosunek pracy, zdefiniowany w art. 22 § 1 k.p., jest stosunkiem prawnym starannego działania, którego konstytutywnymi cechami są: dobrowolne, osobiste, odpłatne świadczenie pracy w sposób ciągły, w warunkach podporządkowania pracownika pracodawcy, który ponosi wszelkie ryzyka związane z zatrudnieniem pracownika.

Wykonywanie przez D. Z. czynności Prezesa Zarządu spółki miało osobisty charakter oraz odbywało się w sposób ciągły i odpłatny. Spornym pozostaje pracownicze podporządkowanie ubezpieczonego pracodawcy w procesie świadczenia pracy.

Podporządkowanie pracownika uważane jest za jedyną cechę rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od innych prawnych stosunków świadczenia usług, przesądzającą o gospodarczym i społecznym charakterze zatrudnienia pracowniczego – tak wyrok SN z 1 czerwca 2010 roku, II UK 34/10, na który powołał się organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie. Zatem do istnienia stosunku pracy konieczne jest wyodrębnienie z jednej strony pracodawcy, który określa zadania do wykonania i pracownika z drugiej strony, który te zadania wykonuje i przy ich wykonaniu podlega pracodawcy, jest zobowiązany stosować się do jego poleceń. Oczywiście osoba zatrudniona na stanowisku Prezesa – Dyrektora Generalnego do Spraw Logistycznych musi mieć pewną samodzielność przy wykonywaniu swoich zadań. Jednak zadania te określa pracodawca. Zgodnie z pkt I ust. 1 umowy o pracę powierzono pracownikowi prowadzenie przedsiębiorstwa spółki, zarządzanie jej majątkiem, reprezentowanie wobec osób trzecich na zasadach określonych w Kodeksie spółek handlowych i umowie spółki. Zgodnie z pkt II ust. 1 umowy o pracę pracownik działa samodzielnie podlega jednak zwierzchnictwu Zgromadzenia Wspólników. W niniejszej sprawie Zgromadzenie Wspólników stanowią udziałowcy tj. D. Z. posiadający 99 udziałów i W. W. posiadający 1 udział. Zgodnie z umową spółki każdy udział daje prawo 1 głosu. Uchwały zapadają bezwzględnią większością głosów lub większością $\frac{3}{4}$ głosów (§ 18 umowy spółki). Zatem ubezpieczony jako udziałowiec posiadający 99% udziałów ma uprawnienie do przegłosowania każdej uchwały. Zgromadzenie Wspólników zgodnie z umową spółki posiada szerokie kompetencje – w tym do zbycia lub do wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego, połączenia spółki, przekształcenia, likwidacji, zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa. D. Z. jako jeden z dwóch członków Zgromadzenia Wspólników - udziałowiec w 99% ma prawną i faktyczną możliwość przegłosowania każdej uchwały czyli decydowania o przedsiębiorstwie spółki. Zaś jako pracownik ma za zadanie prowadzenie przedsiębiorstwa spółki i zarządanie jej majątkiem zgodnie z przegłosowanymi przez siebie uchwałami. Ponadto podlega sobie czyli Zgromadzeniu Wspólników – pkt II ust. 1 umowy o pracę. Faktycznie zatem uprawnienia pracodawcy i pracownika przekazane zostały ubezpieczonemu. Brak zatem rozdzielenia osoby pracodawcy i pracownika.

W toku postępowania akcentowana była podległość ubezpieczonego jako pracownika Radzie Nadzorczej. W ocenie Sądu brak tej podległości. Nie wynika ona z umowy o pracę. Faktem jest, że Rada Nadzorcza ma uprawnienie do zawieszenia członków zarządu (§ 21 pkt 2 c umowy spółki), powoływania i odwoływania członków Zarządu (§ 4 Regulaminu Rady Nadzorczej) jednak są to uprawnienia dotyczące stosunku korporacyjnego – opartego na przepisach Kodeksu spółek handlowych. Z kolei członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez Zgromadzenie Wspólników (§ 2 ust. 4 Regulaminu Rady Nadzorczej) czyli faktycznie przez ubezpieczonego jako udziałowca posiadającego 99% głosów.

Powyższe rozważania uprawniają do stwierdzenia, że w rozpoznawanej sprawie umowa o pracę pomiędzy D. Z. - właścicielem 99% udziałów odwołującej spółki, a tą spółką, nie wykreowała stosunku pracy wobec braku konstruktywnego elementu tegoż stosunku, jakim jest pracownicze podporządkowanie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd – na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

SSO Patrycja Bogacińska-Piątek